

บทที่ 5

สรุปปัญหาและขอเสนอแนะ

จากการ สัมภาษณ์และการ ออกแบบสอบถามเจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์-อาหารและกองวิเคราะห์ยา รวมทั้งศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ พบว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานใหม่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เนื่องจากปัญหาหลายประการซึ่งพอสรุปและให้ข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อกองวิเคราะห์อาหาร และกองวิเคราะห์ยา อาจนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. กำลังคน ปัญหาการขาดแคลนกำลังคน โดยเฉพาะนักวิเคราะห์อาหาร มี 60 คน นักวิเคราะห์ยามี 76 คน ต้องรับผิดชอบในการวิเคราะห์ตัวอย่างอาหาร และยาทุกชนิดเพื่อควบคุมคุณภาพอาหาร และยาทั่วราชอาณาจักร เฉพาะน้ำปลาอย่างเดียวก็มีเป็นจำนวนนับร้อยยี่ห้อขึ้นไป ยากี่เช่นเดียวกันเพียงชนิดเดียวก็มีมากมายหลายยี่ห้อนับไม่ถ้วนแล้ว

เนื่องจากใน พ.ศ. 2522 กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศเพิ่มเติมชนิดของอาหาร และยา ที่ควบคุมมากขึ้นและยังได้แก้ไขเพิ่มเติมรายการวิเคราะห์อาหาร และยาลหลายชนิด ทำให้งานของกองวิเคราะห์อาหาร และกองวิเคราะห์ยาเพิ่มขึ้นในจำนวนตัวอย่างที่เท่าเดิม

ในเมืองประมาณ 2524 กองวิเคราะห์อาหาร วิเคราะห์อาหารได้ 16,000 ตัวอย่าง ใช้นักวิเคราะห์อาหาร จำนวน 60 คน เฉลี่ยแล้วนักวิเคราะห์อาหาร 1 คน วิเคราะห์อาหารได้ 266 ตัวอย่างต่อปี เมื่อหักวันเสาร์ - อาทิตย์ ออกจะทำได้อย่างมากประมาณวันละ 1 ตัวอย่างต่อหนึ่งคนจากการที่วิเคราะห์ตัวอย่างต้องใช้เวลานานเนื่องจากมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ยาและต้องวิเคราะห์หลายรายการ จึงทำให้มีงานค้างคั่งอยู่เสมอ สาเหตุหนึ่งที่มีกำลังนักวิเคราะห์ไม่พอ

เนื่องจากนักวิเคราะห์ส่วนหนึ่งไปศึกษาต่อและทำงานต่างประเทศอันเป็นการพัฒนาบุคคล ทำให้เกิดการขาดแคลนนักวิเคราะห์ชั่วคราว นอกจากนี้การที่นักวิเคราะห์ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ เช่น การจัดทำงบประมาณ การสั่งซื้อของจากต่างประเทศ ฯลฯ ทำให้สูญเสียกำลังทางด้านการวิเคราะห์ซึ่งจะใช้เวลาที่อื่นมาทดแทนไม่ได้ นอกจากขาดแคลนกำลังนักวิเคราะห์แล้ว การขาดแคลนบุคลากรด้านอื่นอันได้แก่ พนักงานห้องทดลอง เจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งมีหน้าที่เตรียมเวชภัณฑ์และเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ การล้างเครื่องมือและอื่น ๆ ทำให้นักวิเคราะห์ต้องลงมือทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เสียเอง การไม่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ทำให้งานธุรการขาดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมารับผิดชอบเป็นผลให้ผู้อำนวยการกองซึ่งมีงานมากอยู่แล้วต้องรับภาระหนัก

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ เมื่อนักวิเคราะห์มีจำนวนน้อยเวลาในการปฏิบัติงานของนักวิเคราะห์ในการตรวจวิเคราะห์หรือวิจัยย่อมมีค่ามากแก่นักวิเคราะห์บางคนต้องทำงานอื่นนอกเหนือจากงานวิชาการ เช่นการร่างหนังสือติดต่อกองราชการ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ย่อมไม่เหมาะสมที่เป็นดังนี้เพราะกรมไม่สามารถจัดทำให้ได้ กองจึงต้องรับมาทำเอง จึงเห็นว่าควรมีการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการ กรม เพื่อให้สามารถให้บริการจัดซื้อจัดจ้างแก่กองต่าง ๆ ได้ ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานเลขาธิการ กรมอยู่แล้ว จึงเห็นว่าการจัดซื้อทุกอย่างสำนักงานเลขาธิการ กรม ควร เป็นผู้ทำ

2. ปัญหาคำนเครื่องมือวิทยาศาสตร์ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์อาหารและกองวิเคราะห์ยา 81.54 % ทบว่ามีปัญหา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่คือ อุปกรณ์และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ การที่มีเครื่องมือไม่เพียงพอทำให้งานล่าช้า เพราะเครื่องมือต่าง ๆ จะช่วยทุนแรง และ ประหยัดเวลาจากนั้นยังให้ความเพียงตรงค้ำย นอกจากอุปกรณ์และเครื่องมือจะไม่เพียงพอแล้ว อุปกรณ์และเครื่องมือที่ยังมีอยู่บ้างอย่างยังชำรุดใช้การไม่ได้ก็อีกค้ำยซึ่งเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิธีบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้

ทำให้เครื่องมือชำรุดบ่อย ๆ ต้องเสียทรัพย์สินและเวลาในการซ่อมแซมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ เห็นควรให้มีการตรวจตราเครื่องมือเครื่องใช้อยู่เสมอ เมื่อชำรุดควรรีบนำส่งซ่อม และการให้นักวิเคราะห์อาหารและนักวิเคราะห์ยาได้มีความรู้ในเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนการรู้จักวิธีบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี และเห็นควรส่งเสริมสนับสนุนงานของศูนย์อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพราะงานนี้มีหน้าที่ให้บริการซ่อมแซมและให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือโดยผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเครื่องมือโดยตรง เนื่องจากศูนย์อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพิ่งก่อตั้งขึ้นมาได้ไม่นานยังไม่ถึงบประมาณของตนเอง ต้องใช้งบประมาณจากกองต่าง ๆ ในระยะเริ่มแรกก็มีความเห็นว่าการจะเสียสละงบประมาณบางส่วนเพื่อช่วยเหลือศูนย์ให้สามารถดำเนินการได้ เพื่อในระยะยาวกองจะได้รับบริการจากศูนย์ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว และประหยัดจะเป็นผลดีแก่กองและศูนย์ ส่วนครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ที่มีความจำเป็นต้องใช้อยู่ ๆ เห็นควรขอตั้งงบประมาณในปีต่อไปโดยชี้แจงให้สำนักงบประมาณทราบว่าถ้าได้รับงบประมาณเป็นค่าครุภัณฑ์ชิ้นนี้จะช่วยให้งานเพิ่มขึ้นอีกเท่าไร และจะช่วยประหยัดแรงงานนักวิเคราะห์ที่ได้อีก

3. ปัญหาทางค่านงบประมาณ จากการที่กระทรวงสาธารณสุขได้รับงบประมาณน้อยมาก ทำให้งานวิเคราะห์อาหารและงานวิเคราะห์ยาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคทำได้ไม่กว้างขวางเท่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตามวิทยาการการแพทย์ยังมีเงินค่าบำรุงการวิเคราะห์ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้แต่ไม่มากนัก เพราะมีระเบียบการใช้เงินของกระทรวงและของกรมออกมาเพื่อควบคุมการใช้เงิน งานทางด้านการวิเคราะห์อาหารและวิเคราะห์ยา แม้จะได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ แต่ก็พอที่ดำเนินการไปได้บ้างปัญหาคำนวณวัสดุ คือ ขาดแคลนเคมีภัณฑ์ที่ใช้การวิเคราะห์อาหารและวิเคราะห์ยา ในแต่ละปีงบประมาณหมวดวัสดุก็จะมีเพียงพอต่อของอนุมัติใช้เงินบำรุงกรม การได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบของวัสดุและครุภัณฑ์ก็ช่วยลดความขาดแคลนลงได้บ้าง

4. กฎหมายและระเบียบในการติดต่องานธุรการ การเงิน การพัสดุ เป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้งานวิเคราะห์ล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การวิเคราะห์อาหารและการวิเคราะห์ยานอกจากจะมีขั้นตอนในการวิเคราะห์แล้ว การติดต่องานธุรการ การเงิน และการพัสดุ ยังทำให้งานล่าช้ามากขึ้นไปอีก เพราะขั้นตอนต่าง ๆ ในการติดต่องาน การเบิกของต่าง ๆ มาใช้ไม่สะดวก ทำให้การวิเคราะห์ล่าช้าตามไปด้วย เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเกี่ยวเนื่องกัน นอกจากระเบียบกระทรวงการคลัง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุซึ่งออกมาใช้บังคับ ส่วนราชการต่าง ๆ แล้ว กรมยังออกระเบียบเองอีกด้วยจึงทำให้มีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น และงานย้อนไปย้อนมาทำให้เสียเวลา จึงเห็นควรให้กรมลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานลง และให้ความยืดหยุ่นไต่บ้าง เพื่อความรวดเร็ว

5. การประสานงานกับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ยังมีปัญหาขัดแย้งกันบ้าง ทั้งนี้เพราะขาดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือมีเจ้าหน้าที่ใหญ่มีใจแข็งท้าวแกนนอยซึ่งมีหน้าที่ติดต่อกันโดยตรง ให้ทราบถึงการประสานงานที่กรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตกลงกันไว้ เช่น การส่งตัวอย่างมาวิเคราะห์ครั้งละมาก ๆ ทำให้นักวิเคราะห์ทำให้ไม่ทันตามความต้องการ ควรจะทยอยส่งมาครั้งละไม่มากนัก แต่ให้บ่อยครั้ง ตามที่ได้ตกลงกันไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้กรมจะได้มีการซักซ้อมความเข้าใจกัน ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ตัวอย่างที่ส่งมาให้วิเคราะห์เป็นคนละชนิดกันที่ไต่วางแผนเอาไว้โดยเฉพะายามีปัญหามาก ในเรื่องไต่รับตัวอย่างไม่ตรงความต้องการ

ข้อเสนอแนะ เห็นควรได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและควรเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งลง และจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

6. จากการออกแบบสอบถามว่าควรรวมหน่วยงานของรัฐบาลมาอยู่ในสังกัดเดียวกันหรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ควรรวมเพราะเกรงว่าจะเสียความยุติธรรมในการดำเนินคดี และอาจทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย ทำให้นักวิเคราะห์ขาดความเป็นอิสระ และท้ายสุดคณูบริโภคนจะไม่ได้รับความคุ้มครอง แต่ควรจะให้มีการร่วมมือ

และประสานงานให้มากกว่านี้ เพราะงานของกองวิเคราะห์และกองวิเคราะห์อาหาร ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้นับถือโดยตรง หากผลการวิเคราะห์อาหารและวิเคราะห์ยาไม่ได้นำไปเผยแพร่หรือไม่ได้นำไปดำเนินคดีโดยผู้ที่มีหน้าที่แล้ว ผลการวิเคราะห์ที่ต้องเปลืองทรัพย์สิน คน และเวลา เกือบจะไม่มีความหมายอะไร ดังนั้นความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

7. ปัญหาการประชาสัมพันธ์ภายในกอง ผู้ส่งตัวอย่างยังไม่เข้าใจ เช่น การส่งตัวอย่าง ปริมาณตัวอย่าง การเก็บตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่แท้จริง ควรจะทำความแจ่มแจ้งให้กับผู้ส่งตัวอย่างว่าจะต้องทำอะไรบ้าง และขั้นตอนต่าง ๆ ในการส่งตัวอย่างเป็นอย่างไร เพื่อป้องกันการสับสนและเข้าใจผิด ซึ่งอาจทำให้สิ้นเปลืองเวลาโดยไม่จำเป็น

8. ปัญหาทางค่าน้ำประปา น้ำประปาเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับงานในห้องทดลอง การที่น้ำประปาไม่ไหล หรือไหลกระปริบกระปรอยในระหว่างที่กำลังวิเคราะห์ตัวอย่างอยู่ ทำให้งานต้องหยุดซังก เมื่อจะเริ่มวิเคราะห์ใหม่ต้องเตรียมเคมีภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นมาใหม่ทำให้เสียเวลา เห็นว่าควรจะมีที่เก็บน้ำเพื่อใช้ในยามจำเป็น และควรแจ้งให้การประปาทราบว่าน้ำไม่ไหล เพื่อหาทางแก้ปัญหา

9. เรื่องสถานที่ในการส่งตัวอย่างไม่สะดวกแก่ผู้ส่งตัวอย่าง โดยเฉพาะกองวิเคราะห์อาหาร อยู่ชั้น 6 ท้องนำตัวอย่างชนชั้นลิฟท์ไปส่งชั้น 6 แล้วลงมาอีกตึกหนึ่งเพื่อชำระเงินค่าบำรุงการวิเคราะห์ แล้วนำไมวิเคราะห์ไปคืนที่กองวิเคราะห์อาหารชั้น 6 อีกครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่างานย้อนไปย้อนมา และในกรณีที่ตัวอย่างนำมาวิเคราะห์เป็นอาหารสด หรืออาหารแช่แข็ง จะเห็นว่ายิ่งไม่สะดวก เห็นควรให้หาสถานที่ชั้นล่างเพื่อรับตัวอย่าง และสถานที่นั้นไม่ควรไกลจากงานคลังมากนัก และควรจะขอความร่วมมือจากงานคลังให้รวบรวมใบวิเคราะห์ส่งให้กับกองเป็นวัน ๆ ไม่ จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ส่งตัวอย่าง

10. ควรให้มีการปรับปรุงสายงานใหม่ เนื่องจากมีงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้บางสายงานมีมากเกินไป บางสายงานต้องรับวิเคราะห์ตัวอย่างที่ไม่ตรงกับหน้าที่ของสายงานนั้น หรือต้องใช้นักวิเคราะห์จากงานหนึ่งไปช่วยปฏิบัติอีกงานหนึ่ง เป็นเหตุให้เกิดความสับสนในการบริหารงาน และการบริหารงานบุคคล อีกประการหนึ่ง เมื่อปรับปรุงสายงานใหม่แล้วทำให้แต่ละงานมีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไปก็ง่ายแก่การควบคุมบังคับบัญชา เพราะหัวหน้าสายงานดูแลการปฏิบัติงานได้ทั่วถึงมีเวลาศึกษาปรับปรุงงาน เติบโตทันสมัย หรือเตรียมพร้อมสำหรับงานใหม่ ที่มีแนวโน้มจะมากขึ้น การกำหนดงานให้ตรงกับหน้าที่ของสายงาน ทำให้มีความคล่องตัวในด้านการบริหารงาน และบริหารงานบุคคล นอกจากนี้การรวมสายงานที่ใช้เทคนิคเดียวกันช่วยประหยัดงบประมาณ ความซ้ำซ้อนในการสื่อสารเคมี เครื่องแก้ว และเครื่องมือเครื่องใช้ จากการปรับปรุงสายงานใหม่ของกองวิเคราะห์อาหารจะมีงานฝึกอบรมซึ่งตั้งขึ้นใหม่ และงานวิเคราะห์อาหารทางจุลชีววิทยาเพิ่มขึ้น ทำให้มีสายงานที่กว้างขวางกว่าเดิมโดยที่ไม่ได้เพิ่มนักวิเคราะห์ยังคงใช้นักวิเคราะห์เก่าเดิมก็จะทำให้งานมีประสิทธิภาพขึ้นกว่าเดิม

11. การวิเคราะห์ตัวอย่าง ตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับมาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองวิเคราะห์อาหารและกองวิเคราะห์ยา กระทบก็คือถึงอันตรายที่เกิดจากอาหารและยา จึงได้จัดซื้ออาหารและยาจากตลาดมาตรวจวิเคราะห์ วิจัยบ้างเป็นครั้งคราว ถึงแม้จะไม่ใช้หน้าที่โดยตรง แต่ก็แสดงถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม เพราะการวิเคราะห์ตัวอย่างที่หน่วยงานอื่นส่งมาให้วิเคราะห์อาจเป็นตัวอย่างที่ดีเป็นส่วนใหญ่ จึงควรจะได้มีการสุ่มตัวอย่างเองบ้างโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคควรมีการสุ่มตัวอย่างมาตรวจให้มากขึ้น เพราะจากการวิเคราะห์พบว่าอาหารและยาในส่วนภูมิภาคมักไม่ได้มาตรฐาน

12. ควรให้มีการรับความคิดเห็นติดังไว้ ๗ ห้องธุรการของกองเพื่อให้นุมานิติคดีได้แสดงความคิดเห็นและให้ขอแนะนำในการปรับปรุงงาน เพื่อประโยชน์ของประชาชน